

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/116/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6711214880
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 02. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ama Odalošová
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2024:6711214880.6

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Amy Odalošovej a sudcov Mgr. Martina Štubniaka (sudca spravodajca) a JUDr. Vladimíra Šalamúna, v spore žalobcu nesvojprávneho A. B., narodeného XX. XX. XXXX, rodné číslo XXXXXX/XXXX, s trvalým pobytom C., zastúpeného opatrovníčkou D. B., narodenou XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom E. XXXX/XXX, XXX XX C., právne zastúpenou Mgr. Katarínou Milanskou, advokátkou, so sídlom Francisciho 1044/6, 960 01 Zvolen, proti žalovanej F. G. H., I. J., narodenej XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom J. XXXX/X, XXX XX C., právne zastúpenej JUDr. Ivom Osvaldom, advokátom, so sídlom Trhová 1, 960 01 Zvolen, za účasti intervenienta na strane žalovanej H. J., narodeného XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom G. K. X, XXX XX C., právne zastúpeného MĚSZÁROS BARIAKOVÁ advokátska kancelária s.r.o., so sídlom P. O. Hviezdoslava 344/23, 960 01 Zvolen, IČO: 52 488 047, o určenie vlastníckeho práva, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č. k. 15C/183/2011-246 zo 14. novembra 2019, takto

rozhodol:

I. Rozsudok okresného súdu vo výroku o zamietnutí žaloby (I. výrok) m e n í tak, že:

- u r č u j e, že žalobca je vlastníkom nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v okrese C., obec C. a k. ú. C. zapísanej na LV č. XXXX ako byt č. XX s príslušenstvom nachádzajúci sa na X. poschodí vo vchode č. X bytového domu súp. č. XXXX postaveného na pozemkoch C-KN parc. č. XXXX/XX, C-KN parc. č. XXXX/XX, C-KN parc. č. XXXX/XX, C-KN parc. č. XXXX/XX, C-KN parc. č. XXXX/XX, C-KN parc. č. XXXX/XX, C-KN parc. č. XXXX/XX, C-KN parc. č. XXXX/XX na ulici F. vo C. v spoluvlastníckom podiele 1/1 k celku a spoluvlastníckeho podielu o veľkosti 5837/1190280 na spoločných častiach a spoločných zariadeniach bytového domu.

- žalovaná je p o v i n n á vypratať byt č. 20 s príslušenstvom I. kategórie nachádzajúci sa na X. poschodí vo vchode č. X bytového domu súp. č. XXXX postaveného na pozemkoch C-KN parc. č. XXXX/XX, C-KN parc. č. XXXX/XX, C-KN parc. č. XXXX/XX, C-KN parc. č. XXXX/XX, C-KN parc. č. XXXX/XX, C-KN parc. č. XXXX/XX, C-KN parc. č. XXXX/XX na ulici F. vo C. zapísaný na LV č. XXXX k. ú. C. a odovzdať ho žalobcovi, a to do 90 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Žalobcovi náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania voči žalovanej n e p r i z n á v a.

III. Žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania voči intervenientovi na strane žalovanej n e p r i z n á v a.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Zvolen (ďalej aj „okresný súd“, alebo „súd prvej inštancie“, resp. „prvoinštančný súd“) napadnutým rozsudkom zamietol žalobu (I. výrok), ktorou sa po pripustení jej zmeny žalobca domáhal určenia vlastníctva k horeuvedenému bytu a tiež uloženia povinnosti žalovanej, aby tento byt vypratala

a odovzdala mu ho do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovanej náhradu trov konania voči žalobcovi nepriznal (II. výrok).

2. Súd prvej inštancie vychádzal z čl. 20 ods. 1, 4 a 5 Ústavy SR, čl. 11 ods. 2 a ods. 4 Listiny základných práv a slobôd a § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) a opätovne ako vo svojom prvom rozhodnutí v tejto veci dospel k záveru o nedôvodnosti žaloby. Po doplnení dokazovania skonštatoval, že žalovaná kúpila predmetný byt s príslušným spoluvlastníckym podielom v dobrej viere, keďže venovala náležitú pozornosť skutočnostiam týkajúcim sa jeho nadobudnutia. Predávajúceho H. J. nepoznala, byt kupovala prostredníctvom realitnej kancelárie, komunikovala s finančným poradcom i peňažným ústavom, od ktorého čerpala peňažné prostriedky na kúpu a nikto nedostatky nezistil. Na byte neviazali farchy, byt kupovala od H. J. ako vlastníka zapísaného na liste vlastníctva, ktorého vlastníctvo nebolo ničím obmedzené a v katastri nehnuteľností nebola vyznačená skutočnosť o prebiehajúcom súdnom konaní. Žalobca pri uzatváraní kúpnej zmluvy s H. J. trpel duševnou poruchou, čoho dôkazom bolo (aj) súdne rozhodnutie v konaní vedenom pod sp. zn. 15C/96/2012, pričom rodinní príslušníci žalobcu vedeli, že bol dlhodobo chorý, psychické problémy mal od roku 2005 a výrazne zhoršený zdravotný stav od jesene roku 2010. Už začiatkom roku 2011 žalobca pred hospitalizáciou tvrdil sestre, že byt predá, čomu zodpovedalo aj vyhotovenie kúpnej zmluvy datovanej dňom 12. 01. 2011, ktorú žalobca podpísal dňa 04. 03. 2011. Zo strany prevodcu H. J. bol byt daný do predaja cez realitnú kanceláriu až v lete roku 2011, preto bolo otázne zabezpečenie ochrany vlastníctva žalobcu zo strany rodiny, keď návrh na pozbavenie jeho spôsobilosti na právne úkony podali až dňa 16. 06. 2011. V návrhu spomenuli aj predaj bytu a teda v danej dobe mali vedomosť o jeho prevode. Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia podali až dňa 23. 08. 2011, teda po vyše dvoch mesiacoch. Okrem toho sa nezaujímal o podmienky, v akých žalobca žil, byt bol totiž v dezolátnom stave, čo bolo aj dôvodom zníženia kúpnej ceny zo strany prevodcu H. J.. Z výpovedí svedkov mal prvoinštančný súd za preukázané zhoršenie zdravotného stavu žalobcu od jesene 2010, kedy uvádzali podivné správanie sa žalobcu už v uvedenej dobe a potvrdili aj jeho neschopnosť hospodáriť s finančnými prostriedkami. Žalobca napriek zhoršeniu zdravotného stavu nemal obmedzený pohyb ani sociálne kontakty, jeho rodinní príslušníci videli jeho vážny stav a mali informáciu o jeho záujme byt predat'. Navyše matka žalobcu, ktorá je toho času jeho opatrovníčkou mu umožnila odísť z ambulancie dňa 04. 03. 2011 v sprievode cudzích osôb. Už teda v tej dobe mali rodinní príslušníci žalobcu podniknúť kroky k ochrane jeho vlastníckeho práva. Prvoinštančný súd preto považoval správanie sa žalobcu a jeho rodinných príslušníkov za nedbalé v porovnaní so správaním sa žalovanej, ktorá nezanedbala patričnú ostražitosť a konala v dobrej viere, že byt nadobúda od vlastníka. Zohľadňujúc potom princíp všeobecnej spravodlivosti vzhľadom na kolíziu dvoch základných práv, a to vlastníckeho práva žalobcu ako pôvodného vlastníka a vlastníckeho práva žalovanej ako dobromyseľnej nadobúdateľky dospel vzhľadom na skutkové okolnosti prípadu k záveru o potrebe ochrany dobrej viery žalovanej. S poukazom na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 549/2015 zo dňa 16. 03. 2016 uzavrel, že vyššie riziko má niesť nedbalý vlastník, než nadobúdateľ v dobrej viere, pretože tento nie je schopný sa nijako dozvedieť o tom, ako vec opustila vlastníkovu sféru a dostala sa na list vlastníctva prevodcu po zákonom určenom správnom - katastrálnom konaní.

3. O trovách konania rozhodol prvoinštančný súd podľa ust. § 255 ods. 1, § 257 a § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Napriek úspechu žalovanej, ktorá by mala nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu jej náhradu trov konania nepriznal s poukazom na dôvody hodné osobitného zreteľa spočívajúce nielen v majetkovej sfére, ale predovšetkým v okolnostiach, za ktorých došlo k nadobudnutiu vlastníckeho práva žalovanou a strate vlastníctva žalobcu.

4. V zákonnej lehote podal proti rozsudku odvolanie žalobca, ktorý navrhol rozsudok zmeniť a žalobe vyhovieť.

5. V odvolaní poukázal na svoj nepriaznivý zdravotný stav psychiatrického pacienta, pričom v prístupe jeho rodiny k možným právnym následkom z toho vyplývajúcim nemožno vidieť nedbalosť a nedbalým nebolo ani jeho konanie, ktoré bolo prejavom duševnej poruchy. Jeho vlastníctvo k bytu nezaniklo uzavretím zmluvy o jeho prevode zo dňa 04. 03. 2011 medzi ním a H. J., ktorý teda vlastníctvo nenadobudol a preto nemohol platne a účinne kúpnu zmluvou previesť vlastníckeho práva na žalovanú. Žalovaná nadobudla nehnuteľnosť na základe protiprávneho úkonu a majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom nepožíva ochranu. Súd preto nemohol pripustiť úvahu o kolízii rovnocenných vlastníckych práv žalobcu a žalovanej a ich ochrane. V právnom poriadku SR sa pri vecných právach k nehnuteľnostiam uplatňuje intabulačný princíp, údaje katastra sú hodnoverné a záväzné, ak sa

nepreukáže opak, ide o normatívne vyjadrenie zásady hodnovernosti (materiálnej publicity) katastra nehnuteľností, ktorá chráni dôveru každého v správnosť údajov zapísaných v katastri nehnuteľností. V konaní vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 15C/96/2012 však bola správnosť a záväznosť údajov spochybnená a vyvrátená zákonom stanoveným spôsobom, pričom prvoinštančný súd napadnutým rozhodnutím narušil zásadu právnej istoty a neprípustným spôsobom aj zásadu materiálnej publicity katastra nehnuteľností. Tiež poukázal na konanie vedené pod sp. zn. 5Ps/9/2011, v ktorom konaní na návrh jeho matky bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony pre duševnú poruchu, a to schizofrénnu poruchu - paranoidný typ, ktorý návrh bol doplnený lekárskou správou zo dňa 14. 06. 2011 od ambulantného psychiatra H. H., ako aj prepúšťacou správou z NsP Zvolen. Okresný súd sa oboznámil aj so spisom sp. zn. 11C/157/2011, v ktorom sa domáhal nariadenia neodkladného opatrenia na základe návrhu podaného dňa 23. 08. 2011, ktorému návrhu vyhovel okresný súd uznesením zo dňa 09. 09. 2011, vykonateľným dňa 16. 09. 2011 a bolo zakázané pôvodne žalovanému H. J. disponovať so spornou nehnuteľnosťou. bolo povinnosťou okresného súdu zaslať rovnopis predbežného opatrenia na kataster bez ohľadu na právoplatnosť a vykonateľnosť, za účelom zápisu obmedzujúcej poznámky z titulu prebiehajúceho súdneho konania, ktorú nečinnosť súdu mu nemožno pričítať na ťarchu výkonu vlastníckeho práva. Až lekárska správa zo dňa 14. 06. 2011 Nemocnice Zvolen, a. s. odporučila zväziť obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Z dôvodu jeho zlého zdravotného stavu sestra L. B. potvrdila vo výpovedi, že rodinní príslušníci mienili preventívne zabrániť predaju nehnuteľnosti a za tým účelom dňa 24. 01. 2011 navštívili advokátsku kanceláriu JUDr. Emila Vaňku, ktorému predložili potrebné doklady za účelom ochrany majetku. V rozpore s predbežným opatrením správa katastra povolila vklad vlastníckeho práva na základe kúpnej zmluvy uzavretej dňa 26. 08. 2011 medzi H. J. a žalovanou. Vzhľadom na jeho psychiatrický stav a prístup rodiny nebolo správne vidieť v konaní nedbalosť, jeho konanie nebolo nezodpovedným, ale bolo prejavom duševnej choroby. Pred pozbavením spôsobilosti na právne úkony neboli jeho rodinní príslušníci oprávnení a povinní v dôsledku duševného ochorenia realizovať vlastnícke práva mu prislúchajúce, pretože iba on disponoval právom uplatniť ochranu vlastníckeho práva prostredníctvom súdu. Vzhľadom na duševnú chorobu nebolo možné vo vzťahu k nemu uvažovať v zmysle kritérií priemerne obozretného jedinca, keďže bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony počnúc dňom 04. 07. 2012. Práve s poukazom na jeho duševné ochorenie prípadné nedbalé konanie príbuzných – nevlastníkov aj za predpokladu dobromyseľnosti žalovanej v čase nadobudnutia vlastníckeho práva, nebolo možné pričítať na ťarchu jeho výlučného vlastníckeho práva a uvažovať o kolízii vlastníckeho práva nedbalého vlastníka rovnocenne s ochranou dobrej viery žalovanej. Prvoinštančný súd neprihliadol na osobitné okolnosti na jeho strane, rozhodol nekonzistentne v rámci ustálenej judikatúry a tiež v rozpore s prechádzajúcim právnym názorom odvolacieho súdu.

6. Žalovaná sa k odvolaniu žalobcu nevyjadrila.

7. Odvolací súd rozhodol o odvolaní žalobcu rozsudkom č. k. 12Co/14/2020-287 zo dňa 22. 04. 2021 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil (a žalovanej náhradu trov konania voči žalobcovi nepriznal) plne sa stotožniac s jeho závermi dodávajúc v nadväznosti na judikatúru Ústavného súdu SR, že nakoľko osoby konajúce v dobrej viere v pravdivosť a úplnosť údajov katastra nehnuteľností stále nie sú zodpovedajúcim spôsobom chránené, musia všeobecné súdy samy (v dôsledku dlhodobej nečinnosti zákonodarcu) poskytnúť ochranu vlastníckemu právu v dobrej viere konajúcich osôb, teda musí byť zaručená ochrana dobrej viery v pravdivosť a úplnosť zápisov vo verejnej knihe, a to zásadne každého, kto nadobudol právo od osoby zapísanej ako vlastníak vo verejnej knihe, aj keby sa neskôr ukázalo, že táto osoba vlastníkom nebola.

8. Následne na podklade žalobcom podaného dovolania Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 5Cdo/175/2021 zo dňa 27. 10. 2022 zrušil rozsudok odvolacieho súdu č. k. 12Co/14/2020-287 zo dňa 22. 04. 2021 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolací súd skonštatoval, že pôvodne existovali dve skupiny rozhodnutí najvyššieho súdu v otázke, či možno platne nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti od jej nevlastníka iba na základe dobromyseľnosti nadobúdateľa. Prvá skupina zotrvala na zásade „nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet“ a zasa druhá skupina rozhodnutí prelomenie tejto zásady pripúšťala, resp. priamo konštatovala možnosť nadobudnutia vlastníckeho (či iného vecného) práva s odkazom na dobrú vieru jeho nadobúdateľa. Po vydaní napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu došlo k ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a to uznesením veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1VObdo/2/2020 zo dňa 27. 04. 2021 (publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 5/2021 pod č. 56). Veľký senát v tomto uznesení potvrdil záväznosť judikatúry najvyššieho

súdu, ktorá v prípade prvého absolútne neplatného právneho úkonu o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zotrúva pri ďalších prevodoch nehnuteľností na zásade, že nikto nemôže na iného previesť viac práv ako sám má (tzv. zásada nemo plus iuris), t. j. nemôže platne previesť vlastnícke právo k nehnuteľnosti na inú osobu ten, kto je na základe absolútne neplatného právneho úkonu vedený v katastri nehnuteľností ako vlastník nehnuteľnosti. Vo vzťahu k prejednávanej veci dovolací súd poukázal na skutočnosť, že rozsudkom Okresného súdu Zvolen sp. zn. 15C/96/2012 zo dňa 04. 09. 2014 (právoplatným dňa 23. 10. 2014) bolo rozhodnuté o neplatnosti prvej kúpnej zmluvy zo dňa 04. 03. 2011 uzavretej medzi žalobcom ako predávajúcim a H. J. ako kupujúcim. V dôsledku neplatnosti tejto prvotnej kúpnej zmluvy sa nemohol stať menovaný kupujúci vlastníkom bytu a v prípade jeho ďalšieho prevodu nesvedčí v prospech žalovanej ako nadobúdateľky vlastnícke právo, ktoré by malo byť odvodené od vlastníckeho práva prvého kupujúceho. Dovolací súd v nadväznosti na právne závery vyslovené v uznesení veľkého senátu sp. zn. 1VObd/2/2020 zo dňa 27. 04. 2021 potom skonštatoval, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, nakoľko nie je založené na právnom názore o ochrane žalobcu ako pôvodného vlastníka bytu zaručovanej zásadou nemo plus iuris.

9. Odvolací súd teda po vrátení veci dovolacím súdom na ďalšie konanie a nové rozhodnutie viazaný pritom vysloveným právnym názorom dovolacieho súdu opätovne prejednal odvolanie žalobcu proti rozsudku prvoinštančného súdu zo dňa 14. 11. 2019 a vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného prvoinštančným súdom, v ktorom nezistil žiadne nedostatky (§ 383 CSP) po preskúmaní veci v rozsahu určenom ust. § 379 a § 380 CSP bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario s použitím § 219 ods. 3 CSP napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil podľa ust. § 388 CSP, pretože neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 387 CSP), ani zrušenie (§ 389 CSP).

10. V prejednávanej veci sa žalobca domáhal určenia svojho vlastníckeho práva k bytu a súčasne jeho odovzdania a vypratania zo strany žalovanej v podstate na tom základe, že kúpna zmluva datovaná dňom 12. 01. 2011 (podpísaná ním dňa 04. 03. 2011), ktorou odpredal byt kupujúcemu H. J. je podľa § 38 ods. 2 OZ absolútne neplatným právnym úkonom a preto je absolútne neplatným právnym úkonom aj kúpna zmluva zo dňa 26. 08. 2011, ktorou H. J. predal byt žalovanej.

11. Ako vyplynulo z dokazovania realizovaného prvoinštančným súdom, Okresný súd Zvolen rozsudkom č. k. 15C/96/2012-158 zo dňa 04. 09. 2014 určil s odkazom na ust. § 38 ods. 2 OZ, že je (absolútne) neplatnou kúpna zmluva o predaji sporného bytu uzavretá dňa 04. 03. 2011 medzi žalobcom ako predávajúcim a H. J. ako kupujúcim, a to z dôvodu, že žalobca ju uzavrel v stave duševnej poruchy, ktorá ho na tento právny úkon robila neschopným. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 23. 10. 2014.

12. Vzhľadom na absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy uzavretej dňa 04. 03. 2011 žalobcom ako predávajúcim a H. J. ako kupujúcim je absolútne neplatnou aj kúpna zmluva zo dňa 26. 08. 2011, ktorou menovaný predal sporný byt žalovanej. Táto kúpna zmluva je absolútne neplatnou podľa ust. § 39 OZ pre jej rozpor s ust. § 123 OZ. Predávajúci H. J. kvôli absolútnej neplatnosti prvotnej kúpnej zmluvy zo dňa 04. 03. 2011 sa totiž nestal vlastníkom bytu a teda nemohol s ním nakladať (a predáť ho) ako toto čiastkové vlastnícke oprávnenie vyplýva z ust. § 123 OZ, podľa ktorého (iba) vlastník je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s nim.

13. K týmto (správnym) právnym záverom dospel aj prvoinštančný súd v napadnutom rozhodnutí. Výhrady voči nim nemali počas konania ani sporové strany, ktorých názory sa líšili (len) v tom, či podľa žalobcu treba uprednostniť poskytnutie súdnej ochrany jeho vlastníckemu právu, ktoré mal stratiť na základe neplatných právnych úkonov alebo podľa žalovanej treba ochrániť jej dobrú vieru v to, že byt nadobudla od prevodcu (zapísaného ako vlastník v katastri nehnuteľností), ktorý bol na takýto právny úkon oprávnený.

14. Odvolací súd svoj právny názor na riešenie uvedeného konfliktu t. j. vo všeobecnej rovine kolízie medzi zásadou nemo plus iuris a zásadou ochrany dobrej viery nadobúdateľa vyjadril v rozsudku zo dňa 22. 04. 2021, ktorým potvrdil rozhodnutie prvoinštančného súdu vychádzajúc pritom z prvoinštančným súdom zistených skutkových okolností, za ktorých žalobca svoj byt prevádzal a za ktorých ho nadobúdala žalovaná a reflektujúc súčasne judikatúru Ústavného súdu SR k tejto problematike. Dovolací súd označil názor odvolacieho súdu za právne nesprávny odkazujúc na medzičasom prijaté rozhodnutie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1VObd/2/2020 zo dňa 27. 04. 2021

(publikovaného ako R 56/2021). Vzhľadom na vyslovený právny názor dovolacieho súdu a jeho kasačnú záväznosť vyjadrenú v ust. § 455 CSP a súčasne vzhľadom na precedenčnú záväznosť uvedeného rozhodnutia veľkého senátu odvolací súd rešpektuje, že je potrebné poskytnúť v prejednávacom prípade ochranu vlastníckemu právu žalobcu ako pôvodnému vlastníkovi bytu, lebo ako sa konštatuje v spomínanom rozhodnutí veľkého senátu, dobrá viera nadobúdateľa, že vec nadobúda od vlastníka má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva, iba ak zákon v taxatívne určených prípadoch nadobudnutie vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa výslovne upravuje a v iných prípadoch platná právna úprava nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka s poukazom na dobrú vieru neumožňuje. V nadväznosti na to odvolací súd konštatuje, že v prejednávanej veci neprichádzala do úvahy aplikácia žiadneho zákonného ustanovenia platného právneho poriadku, z ktorého by vyplývalo nadobudnutie vlastníckeho práva žalovanou s poukazom na jej (v konaní preukázanú) dobrú vieru ako nadobúdateľky sporného bytu. Boli teda bez právneho významu pre rozhodnutie merita veci okolnosti, za ktorých žalovaná sporný byt nadobudla od H. J..

15. Odvolací súd preto zmenil napadnutý rozsudok prvoinštančného súdu a určil, že žalobca je v zmysle § 123 OZ vlastníkom sporného bytu. Treba ešte dodať, že žalobca mal na požadovanom určení vlastníckeho práva nalievavý právny záujem podľa § 137 písm. c) CSP, nakoľko toto súdne rozhodnutie o určení vlastníctva je spôsobilým podkladom pre vykonanie zmeny zápisu v katastri nehnuteľností (§ 34 ods. 1 katastrálneho zákona č. 162/1995 Z.z.) umožňujúcim dosiahnuť zhodu medzi skutočným právnym stavom a stavom zápisov v katastri nehnuteľností (kde je ako vlastníčka bytu vedená žalovaná).

16. V nadväznosti na prijatý záver, že žalobca je vlastníkom sporného bytu odvolací súd pristúpil k zmene napadnutého rozsudku aj pokiaľ ide o žalobcom požadované vypratanie (a odovzdanie) bytu žalovanou. Ako už bolo uvedené vyššie, vlastnícke právo je upravené v ust. § 123 a nasl. OZ. Následne ust. § 126 ods. 1 OZ poskytuje vlastníkovi ochranu pred neoprávnenými zásahmi do vlastníckeho práva. Jednou z foriem tejto ochrany je aj reivindikačná žaloba, ktorou sa vlastník domáha vydania veci od toho, kto mu ju neoprávnene zadržuje. V prípade veci nehnuteľnej sa táto žalobná ochrana realizuje formou jej vypratania.

17. Z dokazovania vykonaného prvoinštančným súdom vyplynulo, že žalovaná aktuálne sporný byt užíva. Toto jej užívanie ale nemá právny základ vzhľadom na skutočnosť, že vlastníkom bytu je žalobca. Žalovaná nemá právny titul, na základe ktorého by bola oprávnená byt užívať a v dôsledku toho bez právneho dôvodu, teda neoprávnene zasahuje do vlastníckeho práva žalobcu. Žalobca sa preto dôvodne domáhal ochrany svojho vlastníckeho práva žalobou o vypratanie bytu podľa § 126 ods. 1 OZ a preto odvolací súd žalobe aj v tejto časti vyhovel. Ako však zároveň vyplynulo z prvoinštančným súdom realizovaného dokazovania, žalovaná neobýva byt sama, ale spolu s manželom a dvoma maloletými deťmi. Odvolací súd preto prihliadajúc na túto okolnosť stanovil dlhšiu lehotu na plnenie (§ 232 ods. 3 CSP) v trvaní 90 dní od právoplatnosti rozsudku (a nie 30 dní ako žiadal žalobca) predstavujúcu adekvátny časový priestor na prípadné vyriešenie bytovej otázky žalovanou.

18. Keďže odvolací súd zmenil rozsudok prvoinštančného súdu, podľa ust. § 396 ods. 1 a 2 CSP rozhodol o trovách prvoinštančného aj dovolacieho konania a podľa § 453 ods. 3 CSP aj o trovách dovolacieho konania vzhľadom na zrušenie predchádzajúceho dovolacieho rozhodnutia dovolacím súdom. Odvolací súd aplikoval ust. § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 257 CSP a dospel k záveru o potrebe nepriznania trov konania inak plne úspešnému žalobcovi. Ust. § 257 CSP totiž predstavuje odchýlku od zásady zodpovednosti za výsledok a zodpovednosti za zavinenie, kedy súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. To znamená, že súd nemusí zaviazat' neúspešnú stranu sporu na náhradu trov konania, hoc by ich inak mala znášať. Ide o právnu úpravu, ktorá umožňuje súdu zmierniť dôsledky právnych noriem upravujúcich náhradu trov konania zavedením moderačného práva. Je to výraz skutočnosti, že zákon nemôže byť natoľko kauzistický, aby postihol všetky situácie, ktoré sa v praxi môžu vyskytnúť a preto poskytuje súdu priestor na to, aby urobil za dosť spravodlivosti aj v prípadoch, že zákonné znenie riešenia otázky trov konania smeruje k inému výsledku. Aplikácia ust. § 257 CSP prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú inak naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dospeje k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré inak procesne úspešnej strane sporu náhradu trov konania celkom alebo sčasti neprizná. Musí však ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý je potrebné v rozhodnutí náležite odôvodniť. Výnimočnosť môže spočívať v okolnostiach danej veci, ale aj v okolnostiach na strane strán sporu. Pod dôvody hodné osobitného zreteľa sa spravidla zahŕňa neprimeraná tvrdosť, podiel oboch strán na vzniku a priebehu

sporu, povaha okolností sporu, zložitosť doposiaľ neriešenej právnej problematiky, či zložitosť prípadu v súvislosti s výkladom medzinárodnej zmluvy, osobné pomery strany sporu, resp. nízky príjem.

19. Dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania úspešnému žalobcovi tak voči žalovanej, ako aj voči intervenientovi na jej strane videl odvolací súd v prvom rade v okolnostiach, za ktorých žalobca odpredal svoj byt. Ako bolo zistené prvoinštančným súdom, hoci žalobca už od roku 2005 trpel duševným ochorením a jeho zdravotný stav sa zhoršil niekedy na jeseň roku 2010, pričom už pred hospitalizáciou začiatkom roka 2011 svojej sestre uviedol, že ide byt predať, ona ani matka ako najbližšie osoby neurobili účinné kroky smerujúce k tomu, aby žalobca dlhodobo trpiaci duševnou chorobou nepodpísal dňa 04. 03. 2011 predmetnú kúpnu zmluvu. Odvolací súd tu nijak nespochybňuje snahu matky a sestry žalobcu celý problém riešiť ex post, t. j. po odpredaji bytu, avšak rozhodne by k tomuto sporu nemuselo dôjsť, pokiaľ by ich starostlivosť o žalobcu bola v danom čase väčšia. Inak povedané, sporu bolo možné zabrániť, ak by žalobcovi a jeho zdravotnému stavu najbližšia rodina venovala väčšiu pozornosť. Po ďalšie súd zohľadnil skutočnosť, že žalovaná v súvislosti s kúpou sporného bytu nepostupovala neobozretne, lebo z dokazovania nevyplývala žiadna okolnosť, ktorá by jej musela signalizovať, že s bytom niečo nie je v poriadku. Byt totiž kupovala prostredníctvom realitnej kancelárie konajúc s dôverou v katastrálny zápis svedčiaci vlastníckemu právu prevodcu, ktoré nebolo ničím obmedzené a na kúpu bytu jej následne bola poskytnutá hypotéka. Stranou sporu sa preto žalovaná nestala v dôsledku svojej neopatrnosti, nemá teda žiaden podiel na vzniku tohto sporu. Okrem toho odvolací súd vzal do úvahy aj skutočnosť, že až do predmetného rozhodnutia veľkého senátu bola rozhodovacia prax v takýchto sporoch neustálená. Zhrnúc tieto okolnosti dospel potom odvolací súd k záveru, že by bolo nespravodlivé, aby trovy celého sporu znášala žalovaná a preto žalobcovi náhradu trov konania voči nej (resp. intervenientovi na jej strane) nepriznal.

20. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za neho koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).